

Lausuntopyyntö Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö - yleisoppaasta

Johdanto

Sisäministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö - yleisopas.

Tausta

Sisäministeriön hankkeessa väestönsuojien nykytilasta Suomessa 2023 todettiin tarve ohjeille, jotka tukevat omatoimista varautumista poikkeusoloissa. Selvitystyön mukaan eri toimijat eivät olleet suoriutuneet tehtävistään kuten lainsäädäntö edellyttää. Yhdeksi juurisyysksi tähän todettiin, ettei ole saatavilla ohjeita, joiden avulla eri toimijat osaisivat tehdä vastuulleen kuuluvia tehtäviä.

Tehtyjen havaintojen pohjalta sisäministeriö asetti hankkeen maaliskuussa 2023 ”Omatoiminen varautuminen poikkeusoloihin – hanke ohjeiden laatimiseksi”. Hankkeessa laaditaan kolme opasta: 1) pelastussuunnitelma, 2) väestönsuojien käyttöönotto ja käyttö sekä 3) väestönsuojien kunnossapito ja tarkastus. Hanketta rahoittaa Palosuojelurahasto. Hanke tukee hallitusohjelmaa, jonka mukaan omatoimisen varautumisen osaamista vahvistetaan kaikissa väestöryhmissä muuan muassa ohjauksella, neuvonnalla ja valvontatoiminnalla.

Oppaat on suunnattu tahoille, jotka toimivat pelastussuunnitelmien ja väestönsuojelun parissa. Hanke tehdään laajassa yhteistyössä osallistaen jaostojen kautta pelastustoimen lisäksi kansalaisia, kolmatta ja yksityistä sektoria. Hankkeessa on kuultu myös muita asiantuntijoita ja tahoja, joiden toimintaa oppaat koskevat. Hankkeessa huomioidaan myös Ukrainan kokemuksia.

Tavoitteet

Oppaiden tavoitteena on selkiyttää lainsäädännön velvoitteita ja yhdenmukaistaa eri toimijoiden toimintamalleja pelastussuunnitteluun ja väestönsuojoihin liittyen. Oppaat edistävät normaali- ja poikkeusolojen pelastustoimintaa ja siihen varautumista sekä tukevat pelastuslaitosten valvontatehtävää.

Oppaat perustuvat säädöksissä määriteltyihin velvoitteisiin, eikä oppaissa esitetä uusia velvoitteita. Nykyisten velvoitteiden lisäksi oppaassa kerrotaan hyväksi todettuja käytäntöjä ja esimerkkejä, jotka voivat helpottaa suunnittelutyötä. Hyvät käytännöt ja esimerkit ovat vapaaehtoisia tapoja toimia, eivätkä ole velvoittavia, toisin kuin säädetyt velvoitteet.

Pelastussuunnitelma -yleisohje lausuntokierros päättyi 23.4.2025. Väestönsuojien kunnossapito ja tarkastus -opas tulee lausunnonle myöhemmin. Oppaiden on tarkoitus valmistua vuoden 2025 loppuun mennessä. Oppaat on tarkoitus julkaista suomeksi ja ruotsiksi sisäministeriön julkaisusarjassa, jolloin ne ovat vapaasti hyödynnettävissä. Oppaiden käyttöön saattamiseksi järjestetään kolme seminaaria eri puolilla Suomea loppuvuodesta 2025.

Väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö -yleisoppaan tarkoituksena on tukea väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttösuunnitelman laadintaa. Oppaassa ei oteta kantaa väestönsuojien yksityiskohtaisiin ratkaisuihin, koska ne vaihtelevat kohteittain. Väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö -yleisoppaassa kerrotaan väestönsuojan käyttöönottoon liittyvistä tehtävistä, suojautumisesta huomiotavista asioista sekä siitä, miten väestönsuojaa käytettäisiin suojautumisen aikana. Opas sisältää tietoa esimerkiksi väestönsuojan laitteista, varusteista ja väestönsuojan käyttövaiheista eri tilanteissa. Oppaassa kerrotaan esimerkkejä ja hyviä käytäntöjä suunnitelmassa huomiotavista asioista mukaan lukien ohjeet väestönsuojassa toimimiseksi, tiedottaminen ja asianomaisten perehdyttäminen. Lisäksi oppaassa kerrotaan väestönsuojoihin liittyvästä pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja valvontatehtävistä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/18459/2025.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.sm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Sisäministeriö, PL 26, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa launnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/18459/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus SM019:00/2025). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei

julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 11.8.2025.

Valmistelijat

Lisätietoja antaa projektipäällikkö Ira Pasi, etunimi.sukunimi@gov.fi (26.6.2025 asti).

Linkit

<https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM019:00/2025> - Hankesivu

<https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM019:00/2025> - Projektsida

Liitteet:

[Luonnos Väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö -yleisopas.pdf](#) - Luonnos Väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö -yleisohje

Jakelu:

Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Hyvinvointialueyhtiö
Isännöintiliitto
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
Kuntaliitto
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin aluehallintovirasto

Lapin hyvinvointialue
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Maa- ja metsätalousministeriö
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Pelastusopisto
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Puolustusministeriö
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Satakunnan hyvinvointialue
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Kiinteistöliitto ry
Suomen Palopäälystöliitto ry
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Ympäristöministeriö

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Eskola Pauliina
Sisäministeriö

Pasi Ira
Sisäministeriö